5. Laiuse.

1. Asend.

Laiuse (saksa keeles *Lais*) **kihelkond** moodustab Põhja-Tartumaa loodepoolseima sopi vastu Viljandi-, Järva- ja Virumaa raja (kiriku geogr. laius 58° 46′ 48″ põhja pool, ida pikkus Greenw. 26° 30′ 15″). Tartumaa pool puutuvad ta piirid kokku Avinurme, Torma, Palamuse ja Kursi kihelkonnaga. Kuulub Põhja-Tartumaa koolinõuniku jaoskonda, Tartu-Võru Rahukogu 4. jaoskonna rahukohtuniku piirkonda, Tartu maakonna politsei 4. (Vaimastvere, Jõgeva, Laiuse vald) ja 2. (Laius-Tähkvere v.) jaoskonda, ev.-luteri usu kogudusena Tartu praostkonda, Laiuse apostliku õigeusu kogudusena Tartu praostkonda.

2. Arvustik.

Pindala 1-verstalise kaardi järele 505.1 km², millest järvede all 3.8 km² (0.75%). Suurim pikkus läänest itta — üle Endla järve, Kärde mägede, Pedja jõe, Reastvere voore ja Laius-Tähkvere mõisa — 31.6 km, laius põhjast lõunasse — Virumaa piirilt Villakvere küla kohalt üle Rohe küla, Jõgeva ja Pakaste mõisa — 24.6 km, piiri pikkus 142.2 km, sellest vastu Virumaad 42.4 km, Järvamaad — 12.8 km ja Viljandimaad — 21.7 km. **Valdadest** kuuluvad siia: Vaimastvere (15 931.5 ha), Jõgeva (14 665.1 ha), Laiuse (13 384.8 ha) osa Laius-Tähkvere (13 931.3 ha) ja peale selle väike osa Kuremaa vallast (Võikvere krjm.) **Elanikkude arv** vallaraamatute järgi (1922. a.): Vaimastvere vallas: eestikeelseid 1502 (mehi 719, naisi 783), venekeelseid 6 (m. 3, n. 3), saksakeelseid 6 (m. 3, n. 3), muukeelseid 4 (m. 1, n. 3), kokku 1518 (m. 726, n. 792); Jõgeva vallas: eestikeelseid 2406 (m. 1185, n. 1221), venekeelseid 15 (m. 7, n. 8), saksakeelseid —, muukeelseid 14 (m. 9, n. 5), kokku 2435 (m. 1201, n. 1234); Laiuse vallas: eestikeelseid 3014 (m. 1305, n. 1709), venekeelseid 10 (m. 2, n. 8), saksakeelseid 19 (m. 6, n. 13), muukeelseid —, kokku 3043 (m. 1313 n. 1730); Laius-Tähkvere vallas: